

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld.—kr. „ pol leta 1 „ 60 „ „ četrť leta — „ 80 „ Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu.

Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pođuk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Zahvalnica

gospodu državnemu in deželnemu poslancu **Mih. Hermanu** od Vranjskega okr. zastopa odposlana 26. t. m., glasi se v izvoru tako:

Blagorodni gospod.

Podpisani si jemlje redko čast, Vam radostno naznaniti, da mu je tukajšno okrajno zastopstvo v svoji glavni skupščini dné 26. nov. enoglasno naložilo, Vam blagi gospod v imenu celega Vranskega okraja najsrčnejšo zahvalo izraziti za možato Vaše postopanje v štajerskem deželnem zboru v občé, posebno pa za zlate besede, ki ste jih izustili pri obravnavi preustrojstva občinske postave in vesoljne državne uprave, z britkim sožalovanjem, da so Vas mnogi, kojih sveta dolžnost bi bila za blagor ljudstva skrbeti, v tej prevažni reči popustili.

Blagovolite, blagorodni gospod, sprejeti ponovljeni izraz visokega spoštovanja in srčne ljubezni Vam udanega celega Vranskega okraja.

Dano iz glavne skupščine okrajnega zastopstva na Vranskem 26. nov. 1874.

Načelnik:
Brinovec l. r.

Naj dostavimo tej izjavi, ki nas iz srca veseli, le to, da si je s to „zahvalnico“ okrajni zastop vranski visoko čast in spoštovanje vseh pametnih Slovencev pridobil, kajti spričuje „zahvalnica“, da umete bistro glavo g. Hermana in spoštujete nja neustrašeni trud za pravi blagor slov. ljudstva. Ako postane Vaše spoznanje občeno po vsem Slovenskem, ni obupati nad lepšo bodočnostjo slovenskega ljudstva. Vredn.

Državne naprave za uboge.

Dva pglavitna uzroka sta bila, da so državne oblasti in to že v srednjem veku zadeve ubozih v svoje področje vzeti bile primo-

rane: boji in pa oproščenje nesvobodnih podložnikov (Leibeigene). Stalnih armad v starih časih niso imeli, ampak le prostovoljnih najemnikov za čas boja, s kterimi so se družili velikaši s svojimi grajščinskimi podložniki. Je bil boj pri koncu, so se tudi najemniki razpustili, a mnogi se niso več hoteli dela poprijeti, marveč so se rajši okolj klatili, kradli in ropali, sleparili in beračili, kakor jim je bolj kazalo. Boji so pomnoževali uboštvo, z uboštvom pa je navstala javna nevarnost. — Druga nezgoda je navstala, ko se je nesvobodno podložstvo odpravilo; „gospodje“ se niso več brigali za osvobodjence, ti pa, ker so bili večjidel ubožni, tiščali so v mesta, kar je številno ubožcev še bolj pomnožilo. Tako so bile državne oblasti primorane, zadeve ubozih v svojo skrb vzeti. Kako da se je to godilo, je treba videti, ker zamoremo le tako sedanje stanje javnih naprav za uboge pravično soditi. Poglejmo v nektere države.

Na Angleškem, kder se je že v srednjem veku poljedelstvo močno povzdignilo, delalnih moči pa premalo bilo, je državna oblast skušala siliti ubožce k delu in sicer v domačem kraju. Šele v drugi polovici 17. stoletja se jim je dovolilo, da so smeli tudi po drugih krajih dela in preužitka si iskati. Od kraljice Elizabete (1558—1602) počenši je na Angleškem kot pglavitno ravnilo za preskrbljevanje ubozih veljalo: da ima država dolžnost, skrbeti ne le za tiste, ki delati ne morejo, ampak tudi za tiste, ki delati zamorejo in hočejo. Vsled tega so se napravljati začele po vseh kneževinah posilnice, v kterih so dela dobivali vsi, ki se niso spričati mogli, da imajo dovolj preužitka. Slednjič se je (1601) celó posamesnim duhovnijam ali faram zaukazalo, da morajo ubogim, ki še delati morejo, za delo skrbeti. Namen pri vsem tem je bil, delalce posiloma doma pridrževati in tako beračenje in postopanje zabraniti. Nasledek je pa bil in je še, da so se sicer srenje obogatile, številke ubozih

pa grozno povišale, kar spričujejo uboščine, t. j. plačila posamesnih duhovnij, da se ubožcem podpora, drugim pa delo daje. Pred sto leti znašale so te davščine nad 700.000 funtov šterlingov (1 funt po naših denarjih blizo 10 gld.); do leta 1832 so pa narasle na 7 milijonov funtov štrl.! Da se tej sužnosti v okom pride, sestavlil se je l. 1834 poseben komisijon, ki je po resnem pretresovanju prišel do tega, da je na vsako stran velika napaka, ako se posamesne cerkvene srenje silijo, da morajo vse svoje ubožce same preskrbljevati, ker pri vedno večjem številu ubožcev ni več mogoče zadostovati vsem: onemoglim s podporami, zdravim pa z delom. Komisijon je tudi izrekel, da je celó krivo, ako se država ravna po načelu, da se morajo z delom preskrbljevati vsi, ki so zdravi in dela iščejo. Ker se je pa nevarno dozdevalo komisijonu, naenkrat popustiti to načelo, je nasvetoval nektere, še zdaj veljavne spremembe starodavnih določil in te so: 1) Vsak, kdor je za delo, mora delati; v ta namen se najpravljajo naj, če treba, srenjske delalnice ali fabrike, v kterih se delalci obojega spóla ostro nadzorujejo. Plačila ne dobivajo v denarjih, ampak v stvaréh, za preužitek potrebnih, toda tako, da delalca v teh javnih delalnicah bolj na tesno gre, kakor bi mu sicer šlo, če si zaslužka po drugod išče. 2) Da se delalnice ložje vzdružujejo, se sme več srenj v ta namen združiti. 3) Uprava vseh ubožnih naprav pripada osrednji oblasti v Londonu, ki skrbi za primerno osnovanje javnih delalnic in nadzoruje opravila delalcev. — Da se pri vsem tem število ubožcev ne zmanjšuje, marveč grozno narašča, se ume samo po sebi in spričujejo tudi žalostni glasovi z Angleškega. Naj bi se beračenju v okom prišlo, je bila izdana l. 1846 postava, vsled ktere zadobi domovinsko pravico v srenji, kdor je 5 let neprenehoma v njej bival.

Na Francoskem je do prekucije l. 1789 stanje še precej znosno bilo. Beračenje po tujih krajih je bilo ostro prepovedano; srenje imele so dolžnost preskrbljevati svoje ubožce in tudi pravico nalagati primernih doklad za preskrbljevanje ubožih. Zraven teh javnih naprav za uboge bile so mnoge cerkvene ter je Francija poleg Španske vzor krščanske dobrotelnosti bila. Prekucija leta 1789 je pa vse razdjala. Tačasni brezbožni liberalci so si prisvojili pogubno načelo, da mora država vsem podložnikom skrbeti za primeren preužitek, toraj onim, ki ga nemajo, tudi za primerno delo. Prvo je toraj bilo, da so pograbili vse cerkvene ustanove za uboge, potem pa na vrat na nos staviti začeli „narodne delalnice“. Tako se je grozno veliko denarja zapravilo, število zanikarnih, na „državno“ pomoč se zanašajočih nemaničev strašno pomnožilo, da je še zdaj za vsako vlado najhujša skrb, kako toliko ljudem „primernega“ zaužitka priskrbeti. Sreča, da ima na Francoskem kat. cerkev tako vnetih škofov,

duhovnikov in vernikov, ki skušajo po čudovitem naporu zmanjševati nadloge brezštevilnega siromaštva. —

V nemških deželah so se državniki modro ogibali napak, ki so na Angleškem in Francoskem toliko škodovale. V 16. stoletju je predpisal drž. policijski red, da naj srenje, kolikor morejo, za svoje onemogle ubožce skrbé; če pa podpora ubožih denarne moči srenje presega, se naj dajejo pooblastila za beračenje (Bettelbrief), da si revež po drugod pomoči išče. D a vek za ubožno denarnico se je le v nekterih deželah vpeljal, in to le za slučaj, ako prostovoljni darovi ne zadostujejo. Nikjer pa ni obveljalo pogubno načelo, da ima država dolžnost, ubogim za delo in preužitek skrbeti. Mesto tega se je pa po Nemškem zasebna dobrotelnost, posebno med katoličani, dokler jih Bismark rubiti ni začel, kaj veselo razvila ter je mnogo društev in koristnih naprav za uboge rodila.

Posnemimo zdaj iz vsega koristne nauke.

1) Po spričevanju zgodovine so povsod največe napake navstale, kder se je nekrščansko načelo sprejelo, da mora država sama vsem ubogim za preužitek skrbeti. To je gladka pot v komunizem alj sodeležnost premoženja; kajti po tem nauku ima vsak človek osebno pravico, tirjati od države, da ga redi. To pa dela iz ene strani lenuhov, iz druge pa preuzetnežev, kterim nobeno plačilo ne zadostuje, in slednjič lahko živcev, ki se zanašajo na krušno mater „državo“, zapravljajo, na bodočnost pa ne mislijo.

2) Ravno tako pa tudi kat. cerkev sama preskrbljevanju ubožih ni več kos, ker so se družbinske razmere v teku časa bistveno spremenile. Kakor smo videli, so bile države že v srednjem veku primorane, skrb za uboge v svoje področje vzeti, ker je navstala živa potreba ubožne policije, ktere pa cerkev sama izvrševati ne more. S samo besedo tudi ne more cerkev ne lenobe odpraviti, ne potepuhov in sumljivih beračev odganjati; tu je treba sile, ktera pa državni oblasti pripada.

3) Če pa niti država, niti cerkev sama za se temu poslu ni kos, je le tretje mogoče in edino blagososno, da si namreč država in cerkev lepo v roke sežete, druga drugo pri tem težavnem poslu podpirate. Državino sodelovanje bodi podpiralno, to je: država ali prav sa prav postavni organi po srenjah naj pomagajo le tam, kder ne zadostuje več cerkev, kar posebno gledé policije velja. Zatorej naj ostanejo in se prav vredijo cerkvene naprave za uboge, ki so dan denešnjim tim bolj potrebne, čim bolj je stan ubožcev duševno zanemarjen. Država, ako hoče krščanska biti, mora pri tem prevažnem poslu cerkvene organe krepko podpirati, kajti sami darovi ne bodo ubošstva zmanjšali, niti ne ubožcem težav zljajšali.

4) Na cedilu pa mora ostati vsa državna

naredba, po kateri se hoče, kakor zdaj pri nas, brez cerkvenih organov stvar izvrševati. Res da §. 29. postave od 12. marc. 1873' posebnih določeb zastran cerkvenih naprav za uboge obeta; toda pregrešek, da se je po tej postavi preskrbljevanje ubozih izključljivo srenjskim organom izročilo, ta pregrešek utegne prav onih nasledkov imeti, ktere hoče postava zabraniti, da se namreč število ubozih ne bo zmanjšalo, marveč še pomnožilo. Če se bo, kar je upati, farna ubožna blagajnica ohranila, bo po srenjah dvojna delitev, srenjska in farna. Skušnja pa uči, da, več ko je ustanov in premoženja za uboge, bolj tudi število tistih, ki radi ob tujih stroških živé. narašča. Če bodo pretkani ljudje zvojali, da se na dveh krajih ubogim podpora deli, bodo tudi skušali iz obeh blagajnic pomoči dobiti; dušni pastir pa, kakor tudi srenjski oskrbnik ubozih ne bosta mogla tega vselej zabraniti, ker nemata enega zapisnika ubozih. — Toraj vzajemnost med cerkvijo in državo — to je edino prava pot, po kateri se doseže zaželeni vspeh!

Gospodarske stvari.

Neka napaka porezovanja sadunosnih dreves, ki se nahaja pogosto po naših sadovnjakih.

Nekteri sadjereci imajo napačno navado, da na sadnih drevesih posebno na jablanah 4—5 glavnih vej, na kterih je mogočna in težka krona, od spodaj na vzgor na 10 in še više črevljev do golega porezavajo tako, da le na vrhu gost grm košatega vejevja in vejičja kakor velikanska metla kvišku moli. Tako porezovanje je proti vsej naturi drevja in proti vsej pameti in skušnji. Košat vrh posebno z sadjem obložen vejo teži in jo dostikrat polomi. Če pa močen vihar potegne, odide tako prirezano drevo le težko kdaj večemu ali manjšemu poškodovanju. To se pa toliko prej zgodi, kolikor večje je drevo, kolikor daljših in od spodaj bolj iztrebljenih vej ima, in kolikor več je sadja in listja na njih. Če take veje še vrh tega imajo bolj horizontalno (ravno) lego ali celó navzdol visé, je polom skoro neogiben.

Veje se torej naj naturi dreves primerno in pametno izrezujejo in trebijo. Gledati se mora na to, da spodnje veje vspešno rastejo; v ta namen se morajo najskrajnejše vejice glavnih vej nekoliko prikrajšati in tudi tako imenovane vodene vejice sem ter tje po stebelu glavnih vej na pravem mestu puščati, da sčasoma drevo lepo košato, od vseh strani enakomerno sklenjeno krono dobi. Tako se vsaj na drevesih, ki še niso prestare, sčasoma zopet lepa primerna krona vzredi, in drevo ne bode po polomu škode trpelo, naj je še toliko z sadjem obloženo.

Gospodarske skušnje.

Kako zmrznjena klaja na mleko deluje. Letošnje leto so po nekterih kantonih na

Švicarskem nekaj posebnega opazili. Pokladajé kravam zmrznjeno klajo so dobivali mleko, ki je večjidel svoje masti zgubilo in iz njega narejene putrove grebe (štruce) so bile silno majhene. Nasproti temu je pa mleko imelo obilno mero sirovine v sebi tako, da je ta primanjkljej putra bogato nadomestila. Stari skušeni sirarji pravijo, da še niso nikdar mleka na siru tako bogatega pokuhavali kakor letošnjega leta, ko so zmrznjeno klajo kravam mlekaricam pokladali.

Korist brezovega listja. Vsakdo si rad na mehki blazini spočije ali na rahlem stolu trudne ude okrepi. Konjska žima in živinska dlaka je draga in toraj je ne zmore vsak. Skušnje so pa učile, da brezovo listje te tvarine prav dobro nadomestuje, ker so blazine, stoli in druge take priprave z njim natlačene mehke, rahle in 6—7 let stanovitne ostanejo. Listje, ktero se hoče v ta namen rabiti, se mora pred slano nabrati, v senci posušiti in potem z njim omenjene stvari natlačiti. („P. Ldw.“)

Trsna uš in še druge uši. Tudi v vinogradih okoli Geneve so našli trsno uš. Pri tem zasledovanju so pa naleteli še na druge koreninske mrčese, ki so dozdej zvedencem še celó neznani. Isto tako so se našle koreninske uši na raznih plevelih: na piriki, osetu, travnih plemenih, kakor tudi na sočivju: hrenu, korenju, zeleni alj zelerju in na mnogih gomoljnicah (Knollengewächs) pod zemljo. Gotovo ni ta uima še le od pretekle jeseni, le opazila se prej ni. Če pa to vemo, bomo v prihodnje uzrokov slabemu pridelku iskati morali pod zemljo, in ne samo na površju in v zraku; zasledovanje trsne uši pa bo po božji previdnosti ta nasledek imelo, da človeški um tudi drugih uim zasledi in spozna, kako silno malo da človek s svojo marljivostjo premore, če Bog naših pridelkov stoternih nezgod ne varuje. Kako lepa je toraj molitev: „Daj nam danas naš vsakdanji kruh!“ —

Varujte mlada drevesa po zimi! V zimskem času škodujejo drevesom najbolj zajci, posebno ob visokem snegu. Povijajte toraj drevesca s slamo, ali jih pa pomažite s živinsko krvjo, da se jih zajci ne lotijo. Kakor vsaka dobra stvar potrebuje tudi drevó dela in truda, preden se kaj haska od njega dobi.

J. K. v Babincih.

Spremenjena Pravila

okrajne posojilnice v Ljutomeru.

III. O občnem zboru.

§. 26. Društvene pravice udov varuje občni zbor društva, v katerem ima vsak društvenik pravico glasovanja; pravice pa ne more društvenik drugemu odstopiti, niti več kakor en glas imeti.

§. 27. Navadno sklicuje načelstvo občni zbor; pravico k temu pa ima tudi nadzorni svet, kadar korist društva to zahteva. Način sklicovanja občnega zbora je, da se povabilo k seji enkrat natisne v časopisih: „Slovenski Gospodar“ in „Slovenski Narod“.

To povabilo podpiše ali načelstvo ali pa predsednik nadzornega svetovništva, to je on, po komur se je občni zbor sklical. Lista „Slovenski Gospodar“ in „Slovenski Narod“, v katerih je občni zbor napovedan, pa morata najmanj tri dni poprej na svetlo priti. Razun tega pa se zamorejo vabila k občnemu zboru tudi še v posebnih listih razposlati.

§. 28. V povabilu morajo vselej naznanjeni biti predmeti, ki pridejo v občnem zboru v pretres.

§. 29. Redna seja se sklicuje vselej v prvih štirih mesecih po preteklem opravnem letu v ta namen:

- a) da se priobči letni račun in bilanca;
- b) da se sklene o razdelitvi in porabljenju pridobljenega dobička, ali o poravnanju mogoče izgube;
- c) da se načelstvu zastran računa odveza ali absolutorij podeli;
- d) da se rešijo pomanjkljivosti računa, potem pritožbe in še kake druge društvene zadeve.

§. 30. Izredna seja sklicuje se vselej, kedar to korist društva, ali deseti del društvenikov zahteva. — Ti pa morajo v posebni od sebe podpisani vlogi naznaniti predmet in vzroke, zarad katerih želé, da bi se naj občni zbor sklical.

§. 31. Dnevni red sestavi on, ki skliče občni zbor.

§. 32. Predsedovanje pri občnem zboru pripada načelniku društva; ako pa je nadzorno svetovništvo občni zbor sklicalo, mu predseduje prvosednik nadzornega svetovništva. Predsednik si izvoli potem zapisovalca. Občni zbor pa ima pravico tudi drugega društvenika kot predsednika seje izvoliti.

§. 33. Način glasovanja je vzdigovanje roke; ako pa izid glasovanja ne bi bil dovolj jasen, izvoli predsednik dva društvenika, ki glase preštejeta, kar se ima tudi vselej zgoditi, ako to najmanj deset udov zahteva. Pri volitvah glasuje se na ime po listih.

§. 34. Da so sklepi občnega zbora veljavni in društvo obvezajoči, je potrebno, da je najmanj deseti del vseh redno in z naznanjenim dnevnim redom povabljenih udov navzoč in da je večina od teh za sklep glasovala.

§. 35. Pri sklepih o spremembi ali popolnjenju teh pravil ali o razpadu društva pa se zahteva, da je najmanj tretjina vseh udov navzoča, in da ste dve tretjini od navzočih za to glasovali.

Ako pa tretjina ali po §. 34. desetina vseh udov pri občnem zboru ni navzoča, skliče se najmanj osem dni pozneje druga seja, pri kateri se o

istem dnevnem redu ne gledé na število navzočih udov veljavno sklepati more.

§. 36. Sejin zapisnik, v katerega se zapisujejo točno vsi sklepi in volitve, poslednje tudi z navedenjem števila in razmerja oddanih glasov, podpiše prvosednik, vsi navzoči udje načelstva in nadzornega sveta, zapisovalec in najmanj še trije drugi udje društva.

Zapisnik se hrani s sejnimi povabili vred med spisi nadzornega svetovništva, ter ga sme vsak društvenik, kadar si bodi, pregledati.

§. 37. V posvetovanje in sklepanje občnega zbora spadajo razun že na drugih mestih teh pravil navedenih zadev še sledeče:

- a) prememba in popolnjenje teh pravil;
- b) razpust in likvidacija društva;
- c) odpisovanje zgubnikov od imetja društvenikov, razun razpada in likvidacije društva po določbah §§. 72. in 75. teh pravil;
- d) pridobitje ali oddaja zemljiščine lastnine društva;
- e) volitev in plača načelstva, nadzornega sveta in takih uradnikov, ki imajo dalj časa denar nične opravila v rokah; potem volitev in plača pooblaščenec, ako bi se proti udom nadzorstva tožba napela.

Za poverenje (legitimacijo) pri tem jim služi zapisnik seje, v kateri so bili od občnega zbora za to izvoljeni.

- f) Zvrševanje pravnih zadev proti udom načelstva, upravnega sveta in proti imenovanim uradnikom.
- g) Odstavljenje taistih od njih opravil in plače;
- h) razzodba v preprih, ki nastanejo gledé na pomen in zadržaj teh pravil in poprejšnih društvenih sklepov;
- i) končni sklepi v pritožbah proti obravnavam in naredbam načelstva in nadzornega svetovništva;
- k) določenje zneska, ktereга:
 1. posojila društveno blagajnico obložéča, in
 2. zaloge pri društvenikih v isti dobi presegati ne smejo;
- l) dovoljenje kredita na tekoči račun;
- m) razdeljenje dobička ob koncu leta in podeljenje odveze načelstvu za odobrene račune, slednjič
- n) izločba društvenih udov.

Državni zbor.

V 78. seji je odgovarjal minister trgovine, dr. Banhans, na razne vprašanja zastran železnic. Jedro odgovora je, da ne more državna blagajnica vsem željam za prihodnji 2 leti vstreči, ker je s plačili za že obstoječe in za ne zgotovljene, pa dovoljene železnice preobložena. Do leta 1873. je znašala daljava zapričetih železnic 245 milj, izdelalo se jih je 122 milj, nedodelanih ostalo je za 123 milj. Leta 1874 je priraslo blizo

94 milj, od katerih se je izdelalo 49 milj, ostalo pa nedodelanih za 168 milj. V tekočem letu mora država za železnice blizo 40 milijonov potrošiti: za delanje železnic 22 mil. 476.000 gld., za obrestno poroštvo 17 mil. Za prihodnje leto znaša strošek za železnice 32 $\frac{1}{2}$ milijona, vrh tega še 17 mil. obrestnega porošstva, vseh stroškov torej blizo 50 milijonov, za 10 mil. več kakor letos in za blizo 34 mil. več ko l. 1873. — Za leto 1876 bo ostalo za izdelovanje 88 milj, od katerih se utegne 38 milj zgotoviti ter še ostane 50 milj. Potem še le je misliti na one železnice, ki so že dovoljene, med katerimi pa one niso, ki imajo skoz Štajersko iti. Torej treba potrpljenja!

Poslanec s Kranjskega, grof Barbo, z 32 tovariši vpraša ministra notranjih zadev, alj kaj ve o tem, da se je letos 3. jun. nekemu posestniku na Dolenskem delež podpore, od državnega zbora poškodovanim po uimah dovoljene, odrekel zato, ker ni pri volitvi v drž. zbor vladnemu kandidatu glasu dal, in da se je drugemu posestniku, ki je vpričil bil in opazil, da je volitev svobodna reč, s zaporom grozilo. Ker se je ednako vprašanje do vlade že v kranjskem dež. zboru stavilo, pa brez odgovora ostalo, vprašajo interpelanti, je li minister ta, po javnih listih in po vprašanju v kranjskem dež. zboru obče znani dogodek do znanja vzel, in po katerih naredbah da misli pomiriti občinstvo, da se po enakem načinu svoboda pri volitvah ne bode več v nevarnost spravljala? — Ostali čas porabil se je v dolgotrajno pretresovanje delniške postave.

Dné 25. nov. je zborovala gosposka zbornica. Oddalo se je več prošinj za železnico skoz Predil, prošnja graške kmetijske družbe, da se deželni brambovci ne kličejo k vajam ob času žetve; Solnograške trgovinske zbornice, da se svetki zmanjšajo, in več družih prošinj v zadevi železnic. Radovedni smo, bode li „visoka gosposka zbornica“ Solnograškim trgovcem za ljubo katoliški koledar prenarodila in nekatere praznike zbrisala? — Izdelali so borzno in postavo za mešetarje pri kupčijah. Nekaj je le!

Finančni odbor zbornice poslancev je zgotovil pretresovanje državnega proračuna za l. 1875., kterege je tako pri stroških zmanjšal, da je namesto 12 še 8 mil. in 342.473 gl. primanjkljeja, če bodo sešteti dohodki redno pritekali. Primanjklje se misli založiti z izdajo obligacij enotnega državnega dolga v znesku 12 mil.

V 80. seji se je nadaljevalo pretresovanje delniške postave, iz kterege omenjamo dvojno določbo. V §. 10 II. pogl. je namreč osodepolna določba, da veljajo delniškim društvom določbe postave od 15. nov. 1867, vsled katerih se sme tudi delniško društvo ustaviti, ako sega v politične stvari. Poslanec dr. Kronawetter je dokazal, da se po teh določbah delniške društva samovoljnosti polit. gospodk podvržejo. Po sedanjih postavi — pravi — pripada deželni vladi

razsodba, ali je ktero društvo politično ali ne. Kako lahko pa vlada delniško društvo kot „politično“ sodi, če n. pr. društvo kako posestvo kupi, vlado pa strah obhaja, da bi novi posestnik svojo volilno pravico proti vladnemu kandidatu porabil. — Minister Lasser je pa skrbljivo branil vladi to pravico in tako je ostal pri glasovanju osodepolni §. 10. — Omeniti je tudi vredno, da je §. 12., ki ne izreka določno, ali zadeva nova delniška postava tudi dosedanje, ali le prihodnje delniške društva, po predlogu dra. Herbsta odboru se povrnil v pretres, ne bi li kazalo, to določno izreči kakor tudi pristaviti, ali imajo še veljavo določbe društvenih pravil, ki so z novo postavo v nasprotju?

V odbor za pretresovanje predloga o prenarodbi javne uprave niso hoteli ustavski voliti g. Hermana, ampak so od desnice volili le grofa Hohenwarta.

Dopisi.

Iz savinske doline. (Zahvala g. poslancu Hermanu. — Nemirnež). Dné 26. novembra bila je na Vranskem glavna skupščina okrajnega zastopa. Iz vsega se je razvidelo, da ima Vranski okraj zastop vrlih, bistroumnih slovenskih mož, kateri vedo, kaj da je za blagor okraja potrebno. Tudi dosta čitajo, kar se iz tega vidi, da cenijo besede in možato vedenje g. deželnega odbornika Hermana, kateremu so najbolj znane težave ljudstva, in kateri s svojimi vrlimi močmi zastopa interese ljudstva. Iz srčne udanosti je okr. zastop vrlemu gospodu poslancu sklenil zahvalo.

Ne morem pa tudi zamolčati, kako da se neki nemčurski inženir (Vransčan) véde, ki je tudi ud okraj. zastopa, a uže dolgo časa postopa brez dela sem ter tje, in ne ve družega početi, kakor razdražbe med ljudstvo sejati. Ta nemirnež je namreč pri dotični seji predlagal, obče spoštovanemu slovenskemu tajniku okraj. zastopa plačo od 600 na 300 gld. znižati. Za 300 gld., rekel je, bode opravljal isto službo g. Hribar, vranski c. k. davkarski kontrolor, kterege čestiti bralci „Slov. Gosp.“ gotovo še dobro poznajo, ker je bil v listu kot načelnik Kozjanskega okrajnega zastopa vsem do bro načrtan.

A ko so spoštovani zastopniki slišali, kakega tajnika jim gospod „bauunternehmer“ priporoča, vstali so vsi, rekoč: „Ta naj le bo v svoji pisarni, — mi takega nemškutarja nočemo!“

Prav je, da se slovenski možje ne pustijo nadvladati takim, katerim ni mar za blagostanje ljudstva, temveč ga hočejo spraviti ob narodnost in pogrezniti v — svojo nemškutarsko žrelo.

Iz Haloz. (Poziv slovenskim vinotržcem). Dojdite k nam v gornje Haloze, sosebno k nam Trojičanom, ako hočete po ceni kupiti mnogo dobrega vina, ktero nam je letos

priraslo; pa povem Vam, da morate imeti v žepu saj 70 gld. za štartinjak slabejega vina. Zares hvaležni moramo biti — kakor scer vsikdar — sosebno pa letos ljubemu Bogu, da nam je — razun edine sranje, kjer je smod preveč škodoval — terta v tako obilni meri rodila. Slabe poročila imamo iz drugih slovenskih krajev, sosebno iz slov. goric, kjer na oralu goric še polovnjak ni prirasel. Imamo torej dobre vinske kapljice, da si po opravljenem težavnem delu krepčamo telo; imamo tudi — hvala Bogu — dovolj kruha; ajdine in koruze je bilo obilno, podzemljice pa so zarad predolgega deža drobne.

Dne 8. nov. smo imeli volitev predsednika krajnega šolskega sveta; volil se je, akoravno so v odboru nekteri zagrizeni nemškutarji — zakaj? to sami ne vedo — enoglasno značajni, slovenski rodoljub M. H., od kterega pričakujemo, da se bode vselej za kerščansko in slovensko šolo podvizal, in ne bo nikdar v liberalni, to je v nekerščanski in nemškutarski rog trobil.

H koncu mi še naj blagovoli čestito vredništvo naslednjo opazko: Vselej se veselim, kader mi dojde dragi „Gospodar“, kar se pa mnogokrat še le v terek alj v sredo zgodi, ker nimamo uredjene zveze s ptjsko pošto; pa vendar skoro nikdar ne najdem dopisov iz Ptuja! Kaj je temu vzrok? Slovenski konservativi, bivajoči v Ptuju, podpirajte „Slovenskega Gospodarja“ tudi s peresom, dopisujte novice vesele alj žalostne, hvalite, bičajte, kakor pač kaže.*)

Iz Celja. Konec m. nov. (Trije hudodelniki v enem tjednu k smrti na vislicah obsojeni, kterih nijeden ne bo obešen). V preteklem tjednu so se pred celjsko okrožno sodnijo vršile 4 velike obravnave, ki nam kažejo, kako strašno daleč da človek zaide, ki se Boga ne boji. 23. t. m. bil je na zatožni klopi pred porotniki Flis Jožef iz Polzele, ki je, ako se ne motim, meseca svečana v vinjenem stanu nekega moža tako ranil, da je drugi den vsled tega že umrl. Flis je bil uboja kriv spoznan in v 2letno težko ječo obsojen.

Ta ubijalec bil je le predhodnik 3 drugih morilcev; dne 24. in 25. nov. je namreč bila končna obravnava z 28letnim Žerak Antonom iz

*) Prijazna opazka je vredna nasprotne opazke. Vredovati slovensk, federalističen časnik v katoliškem duhu, je prav trnjeva pot, večjidel pravo Sisifovo delo. So ljudje, kterim še po volji ni, če se krščanske načela v spisih razlagajo; so tudi taki, kterim ne ugaja nobena reč, ki na domačem polju vzraste. — Kar vrednika osrčuje, je edino le marljivo sodelovanje enakomiselnih rodoljubov. Dopisi in poročila iz vseh krajev domovine delajo list mikaven, da ljudje radi po njem segajo in ga z veseljem berejo. Tako in ne drugače se list povsod razširi in politično veljavo pri ljudstvu zadobi. Ko bi se povsod spoznala velika važnost dobrega lista v sedanjem času, bilo bi tudi politično stanje na Slovenskem že veliko boljše. Če se pa najrajše vse vrednikovim ramam naloži, ne bo sicer manjkalo prilike kritikovanju, menjkal pa bo krepk razvoj in — vspeh. Vredništvo.

Kostrivnice, ki je svojo pošteno, a že 44letno ženo Ano, zraven ktere je imel grešno zavezo z neko lajno, s trupom zavdal, da je vsled tega v par dneh umrla. Ta morilec je stanovitno tajil svoje hudodelstvo, po pričah se je pa spoznalo, da je gotovo to hudodelstvo storil; zato so ga porotniki krivega spoznali umora, sodnija ga pa k smrti na vislicah obsodila. 26. in 27. nov. bila sta zakonska Krivec A. in Jera od sv. Trojice v Halozah na zatožni klopi, on zarad hudodeistva roparskega umora in žena zarad vdeležitve umora. Mica Košar je bila namreč v noči od 14.—15. maja 1873 v Doleni orošana in umorjena. Hudodelnik ni se dolgo zaslediti mogel in Krivec A. je še zdaj svojo strašno hudobijo celó tajil in se nedolžnega delal, pa tudi njemu se je hudodelstvo dokazalo in bil je po izreku gg. porotnikov k smrti na vislicah obsojen, žena pa nekriva spoznana in izpuščena.

Tretji, bi rekel najstrašnejši morilec, proti kteremu je bila 28. nov. obravnava, bil je Golež Val. iz Dramelj, ki je pretečeno poletje pošteno kmečko deklet, Marjeto Vodušek, na potu napadel in z britvo zaklal, ker njen oča ni pripustil, da bi bila Marjeta tega malopridneža vzela. Hujši od divje zveri je ravnal ta še le kakih 24 let stari izvržek človeštva. Ko je namreč svoje strašno djanje storil in je M. že mrtva bila, je še zavriskal, si kupil vina in v bližni krčmi pričujoče fante vabil, naj bi ž njim pili; fantje pa, slišati strašni dogodek, so odstopili in niso z divjakom hoteli piti. Golež svojega strašnega djanja ni tajil in je bil od porotnikov soglasno kriv spoznan, od sodnikov pa k smrti na vislicah obsojen. — Vsem trem se utegne smrtna kazen spremeniti v dolgoletne ječe, ker se sploh malokedaj čuje, da bi se nad kterim hudodelnikom smrtna kazen veršila. Nehoté mi v spomin sili dvorski smešnež francozkega kralja Ljudevita IX. Dasi prošeni ni hotel kralj nekega morilca pomilostiti, ker je že tretjokrat umora kriv bil. Smešnež pa reče kralju: Kraljeva svetlost! ta človek je le enega umoril, druga 2 pa Vi, kajti ko bi ga hitro po prvem umoru bili po zasluženju kaznovali, bi ne bil mogel še dveh umorov krivega se storiti! —

Od virov Sotle. (Letina.) Zmladletni mraz in poletne plôhe tudi temu kraju niso prizanesle, vendar smo razun sadja vsega precej pridelali, in letošnjo letino k dobrim letom prištevamo. Navadno vino naši prodajajo po 25—30 gld. polovnjak; a sosedje Hrvati po 5 gld. ceneje. Boljše vino je pa tudi dražje. Neki g. župnik je še na dušni dan pelinovec in črnino prešal in tako blago dosegel, da vsak „magenliquer“ presega. Zato Slovenec! „sreča te išče, um ti je dan, našel je boš, ak' nisi zaspan“.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. „Gospodarska griža!“ (kriza) to odmeva od vseh strani Avstrije takraj in onkraj Litave. Najhujše je pa, da pravega pomočka ljudje, ki v državnih zborih zvonec nosijo, povedati ne vedó. Odkar je minister trgovine, dr. Banhans, v drž. zboru izrekel resnične besede, da gledé na denarno stanje države ni mogoče v prihodnjem letu blagajnicé za delanje novih železnic še bolj obložiti, so ustavaki popolnoma zmamljeni. Obljube novih železnic, katere pa naj država, to je mošnja obdačencev delati in vzdrževati pomaga, take dober kup obljube so namreč najmočnejše limanice pri volitvah. Ker je torej minister rekel, da iz tega nič ne bo, ker biti ne more, je zavzel strah in trepet ustavake, ki s tem zgubé še to malo zaupanja, kar so ga imeli. V tem strahu so brž po zaslišanem govoru ministra zdregnoli tri načelnike ustavaških klubov ali shodišč (srednjega, leviškega in naprednega), da so preteklo nedeljo napravili vkupen posvêt, kako odpraviti silno „gospodarsko grižo?“ In prav ta posvêt je pokazal, da ne pozna nijeden ustavakov korena zoper hudo „grižo“. Kar je eden nasvetoval, spodbil je drug; pri razhodu je vsak toliko vedel kakor poprej. Večjidel so kričali, da naj država pomaga! Pa odkod denarja vzeti, ko so obdačenci sami v stiski? Može, kakor naš Herman, so vse to že večkrat do pičice dokazali in pokazali tudi pot, po kateri je treba krenoti, preden gre vse v šibre; pa taci mož še liberalni ustavaki v odbor ne volijo, ki ima pre-tresti Göllerichov predlog za preuredbo javne uprave. Svoje glavni zdravniki so gotova smrt bolnikom!

Ogersko. Po dolgem mešetarjenju med obema zbornicema je vendar enkrat volilna postava dognana. Žalostno je finančno stanje. Ubogi fin. minister Ghyezy je nasvetoval povišanje že obstoječih in vpeljanje novih davkov. Namesto podpore pa najde zdaj povsod nasprotovan-ja. Predlagal je, da vladni fin. nadzorniki tudi davkarijam na prste gledajo, kako da davke predpisujejo; fin. odsek državnega zbora mu je pa ta predlog podrl. Kako potrebno bi pa to bilo, spričujejo glasovi z Ogerskega, vsled katerih se je — gledé na nove dačne postave — vse premoženje le za blizo $\frac{1}{2}$ milijona napovedalo (fatorialo), kar je, kakor poročajo listi, naravnoč gollufija. Morebiti da za toliko le znaša davek od premoženja, ne pa premoženje samo; pa tudi to bi bila sleparija, kajti Magjari še niso tako ubogi. Vsled tega tudi na Ogerskem o ničemur drugem govor ni, kakor o „griži“, ki razdeva tudi politične stranke.

Vnanje države. Skoro po vseh deželah se zdaj zboruje. Francoska narodna skupščina s svojimi 5 ali 6 strankami se je zbrala 1. dec. Nevarnosti od zunaj in tudi notranje so prisilile

stranke, da popusté za zdaj politikovanje in skle-nejo pred vsem potrebne premembe v vojaške postave. Res najbolj pametno!

Na Angleškem se katoličani prav krepko branijo novošegnih hujskalcev. Bivši mi-nister Gladstone je spisal knjižuro, v kateri skuša dokazati, da je nauk papeževe nezmotnosti (v verskih rečeh) državi nevaren, češ, da ne morejo katoličani pri tem nauka državi pokorni in torej tudi dobri državljani ne biti! To brezumje, ki ga je tudi „Narod“ hitro bil pobral, je preč. nadškof Manning v javnih listih na sramoto postavil dokazajé, da je to prav bedasto, ker nezmotnost papeževa z državnimi rečmi nič opraviti nema, katoličani so pa po božji postavi obvezani k pokorščini proti državnim naredbam. Nedavno so katoličani v zboru, ki je bil v Lon-donu, v resoluciji izrekli, da določbe vaticanskega cerkvenega zbora celó nič ne zadevajo državljan-ske zvestobe katoličanov.

Razne stvari.

(„Narodno tiskarno“ v Mariboru) je skupščina delničarjev v Ljubljani dné 29. nov. za 12.000 gld. prodala g. Jan. Pajku. — Izmed 167 zastopanih glasov je potem 111 glasovalo za to, da „Narod“ dnevnik ostane; 11 glasov je bilo nasprotnih, 45 glasov pa ni glasovalo. Torej srečo dobro još en pot!

(Srejske volitve v Mariboru.) Po razpisu okr. glavarja, g. Seederja, bodo nove volitve: v 3. skupini volilcev 14. dec., v 2. skupini 16. dec., v 1. pa 18. dec. t. l. V volilno komisijo volil je g. okr. glavar gospode: And. Nagy, K. Fluherja, dra. H. Lorberja in dra. Jož. Schmidererja.

(Nesrečni črni žolč!) Iz Slovengradca se nam poroča: V četrtek 26. nov. gre 18letni sin nekega kočarja iz šentpeterske fare v Dravberg po soli. Ves dan ga je neka posebna srditost grabila, pa nihčér ni vedel, zakaj. Srdit gre od hiše in spotoma nikoga ne pogleda in ne ogovori. Na potu proti Mispeku ga sreča 9leten fant, ki je v težkih cokljah copotal za drugim v škornjih hitreje tekočim fantom. Bila sta Mispekova pastirja. Ravno ko cókklarček žolčnatega potnika sreča, zavpije na tovariša v škornjicah; „Ti tere ti, lahko tako naglo hodiš, ko imaš škornje!“ Čmerni, 18letni teleban mislé, da dečko njega za terca ima (terc je tukaj toliko kot butec), mahne fantiča s svojo težko palico po glavi, da se ta kar na tla zavali, potem ga še dvakrat udari in z nogami peha. — V tem prihiti nekoliko ljudi, ki divjaka pretepati začnó, ta se jim pa zmuzne. Fantek je v nekoliko urah umrl, morileca so pa žandarji na potu z Dravberga prijeli in v Slovengradec prignali.

(Častite bralce), ki v Celje kupovat hodijo, opozorujemo na naznanilo g. trgovca Klemenčiča v dnešnjem listu.

(*Žalostno in veselo znamenje*). Po sporočilu lista „N. fr. Pr.“, ki zajema iz vladne sklede in toraj stvar dobro pozna, je do konca sept. t. l. colnina za 6 milijonov zaostala, za ravno toliko tudi davki. Smodek ali cigar se je to leto 17 milijonov manj od lani prodalo. To mora veseliti vsakega prijatelja ljudstva, in najboljše bi bilo, ko bi se jih od leta do leta manj prodalo.

(*Spremembe v Lav. škofiji*). Č. g. A. Žoher je imenovan za župnika v Šmartnu v Rožni dolini. —

(*Za družbo duhovnikov*) so nadalje vplačali čč. gg.: Rakoše 33 gold., Hajšek Jožef 22 gold., Šternad 20 gld., Zajdela, Kragl, Vraz Ant., Repič, Štor, Tombah, Stanjko, Jan Ferd., Lempl, Feichtinger in Stoklaz po 11 gld.

Poslano.

Odgovor

g. dopisniku iz Ljutomera v št. 48. „Slov. Gosp.“:

Tukajšna služba organista še, — po mnogih zaprekah, katerih tukaj razkladati uočemo, — žalibog dozdej ni vredjena. Kljub temu dosedajni organist g. G. P. to službo natančno opravlja. Ker so pa s to službo opravi v zvezi, za ktere še dozdej nikakoršnega odškodovanja ni dobil, je celó naravno, ako je g. organist v tem oziru kaj terjal, — nikakor pa ni od faranov kaj nezasluzenega „iztiskati“ poskušal. — Kar zadeva „posebne zasluge našega dozdejnega g. organista za cerkev in cerkveno srenjo“, sme se po pravici ponosno pozivati na svoje dosedajno že nad 25-letno neutrudljivo službovanje kot izvrsten organist, v veselje in popolno zadovoljnost ne le faranov, temuč tudi preč. knezoškofijstva, od ktere ga je zarad lepega napredka v cerkvenem petju večkratno pohvalo sprejel. — Da se nam tedaj mesto g. organista, s katerim smo popolnoma zadovoljni, drug, nam neznan kandidat hvalisa in ponuja, — češ, da je „podpore bolj potreben in tudi vreden“ — zato, ker se „iz mnogo boljše službe sem kaj poda“, zdeva se nam nekako čudno.

Cerkveno predstojništvo v Ljutomeru **Fr. Ozmeč**,
dne 30. novembra 1874. farni oskrbnik.

Listnica vredništva: Dopisniku K. v J. Kljubu večkratnemu čitanju lista nam je stvar nejasna, torej je tako dolgo razglasiti ne moremo, dokler se bolj ne pojasni.

Velika loterija

raznih stvari,

srečkanje dne 15. decemb. 1874.

Čisti znesek namenjen je vzreji uboge mladeži v zavodih čč. Mehtaristov (po Jutrovem).

Srečka po 50 kr. dobiva se v e. k. loterijni nabiri,

gospe *Karlsberger*

3—3

v Mariboru, poštni ulici, šte. 22.

Loterijne številke:

V Gradcu 28. novembra 1874: 46 22 51 58 69

Prihodnje srečkanje: 12. decembra.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	70	4	25	4	60	4	25
Rži	3	70	3	40	4	—	3	—
Ječmena	3	40	3	—	2	80	2	50
Ovsa	2	20	1	80	2	30	1	90
Turšice (koruze) vagan	3	40	2	45	3	50	2	33
Ajde	3	10	2	35	3	20	2	—
Prosa	3	90	3	—	3	20	2	—
Krompirja	2	10	1	60	2	—	1	75
Sena cent	1	80	2	—	1	20	1	—
Slame (v šopkih)	1	40	1	40	—	80	—	75
„ za steljo	—	80	1	—	—	40	—	—
Govedine funt	—	28	—	30	—	28	—	22
Teletine	—	32	—	32	—	30	—	24
Svinjetine	—	34	—	32	—	30	—	34
Slanine	—	38	—	38	—	48	—	28

Ugodna ponudba.

Pri sv. Lovrencu v Slov. goricah se daje v najem ali pa tudi prodá pod lehkimi plačilnimi pogoji v dobrem stanju ohranjena, z opeko krita hiša, ki ima 4 sobe, 1 kamro, prostorno kuhinjo, dobro pivnico in nove štale, potem lep vrt in dobre njive. V omenjeni hiši stanoval je zadnje leta zdravnik, in ker je ravno sedaj izpraznjena ta služba, je občna želja srenječanov, da se zopet kaki zdravnik oglasi.

Franc Koser,

1—2

posestnik.

Podpisani spodobno naznanja, da je v Celju, v g. Ljudovik Herzmanovi hiši odprl kupčijo s specerijskim, dišavnim in barvarskim blagom,

ki je vse novo in izborna, ter prosi za prav obilne oglase zagotavljajé, da bode vsakemu dobro in pošteno postreženo.

K. Klemenčič,
„zum schwarzen Hund“.

Na prodaj

2—3

je nezgorljiva denarnica Nr. 8 umetne so-stave z dvema oddelkoma, k vsakemu posebne vratice, ključavnice in zapahi; zgornji oddelek s „tresorjem“ in drugimi napravami za denar in vrednostne stvari, spodnji za knjige itd. Prav po ceni za dobiti pri

Jož. Martini, ključavničarju v Mariboru.